

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

בפני כבוד השופטת אילת גולן-תבורי

המתנגדת	פלונית נגד	
המשיבים	1. פלוני 2. פלוני 3. פלונית 4. פלונית	

האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב משרדי ממשלה 999010

פסק דין

מבוא

1. המנוחה הותירה אחריה צוואה שנחתמה בפני נוטריון. ארבעה מילדיה הגישו בקשה לקיום הצוואה, בת אחת הגישה התנגדות לכך, יתר הילדים לא הצטרפו להתנגדות והביעו תמיכה בקיום הצוואה. נסיונות בית המשפט להביא להסכמה ולייתר ההתדיינות לא צלחו, ונשמע הליך ההוכחות. האם הוכיחה המתנגדת טענות ההתנגדות? משהסתיימה הגשת הסיכומים, מכריע בכך פסק הדין.

טיעוני הצדדים

תמצית טיעוני המתנגדת

2. לטענת המתנגדת, בת המנוחה ("המתנגדת"), בינה לבין המשיבים יש סכסוך שנים רבות ללא סיבה. מנעו קשר בינה לאם והסיתו אותה לנשלה מהצוואה. החתימו אותה מספר חודשים לפני מותה על הצוואה. השתלטו עליה, נפגשה עימה בסתר ונתנה מתנות לנכדים, ניתקה קשר לתקופה. הייתה תלויה במשיבים, לא התנגדה להם, יש להניח שכך היה בעת עריכת הצוואה, הייתה במצב לא טוב. המשיבים לא הודיעו לה על הפטירה והלווייה, נודע לה מאישה אחרת, ישיבה שבעה לבד. זה שהיא לא זוכה בצוואה גורם לה עוול. הצוואה לא אותנטית ולא משקפת רצון האם, יש בה לקונות לא מוסברות כגון ציווי הדירה למשיבה 3 ומנגד למגורי המשיב 2. אין התייחסות לעתיד הדירה לאחר מות המשיבה 3 או כשהדירה תימכר.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

לא פורטו הכספים שהיו לאם ביום כתיבת הצוואה. מצווה את כספה לבן המשיב 1 שיסייע למי מילדיה שיהיה זקוק לכך אך בשל הסכסוך ביניהם ימנע זאת ממנה. נוכח השפעת המשיבים על המנוחה וחתימתה על הצוואה חודשים לפני הפטירה יש חשד ממשי שאינה משקפת את הרצון האמיתי שלה. לא הבינה המצב לאשורו וחתימה על צוואה שהוכתבה לה ע"י המשיבים בהשפעה בלתי הוגנת.

3. **בסיכומים** טענה, שעדותה על תלות האם לא נסתרה, המשיבים כעסו עליה והסיתו את האם נגדה. הם מאשימים אותה באירועים שונים, יחסייהם לא היו טובים והאם הייתה מודעת לכך. עלה שהאם הייתה תלויה ב_____ במזון וטיפול ונעזרה ב_____ כלכלית. עזרת המשיבים לאם הייתה מעבר לסיוע טבעי ולא הייתה חיובית. הצוואה לא אותנטית ולא משקפת את רצון האם, נערכה בנסיבות יוצאות דופן שמטילות צל כבד על רצונה החופשי. המשיבים ניהלו מאחורי הקלעים את החתימה על הצוואה. הצוואה משנת 2005 נחתמה במשרד עורך הדין, והצוואה משנת 2015 נחתמה בבית המנוחה. _____ העידה שהיתה בבית כשהצוואה נחתמה, לגבי _____ הייתה סתירה. בצוואה יש נימוק להוראה ל_____, אך אין נימוק למה ציוותה את הדירה רק לחלק מילדיה. הייתה נתונה להשפעה בלתי הוגנת, וחתימה על צוואה שנוסחה הוכתב לה ע"י המשיבים או חלקם. יש ספק אם הצוואה משקפת את רצונה. הוכחו המבחנים להשפעה בלתי הוגנת. מצבה הפיזי והנפשי של המנוחה ובידודה בצירוף תלות במשיבים מביאים לביטול הצוואה. ערכה הצוואה בנסיבות ללא רצון חופשי ובהשפעת המשיבים על התנאים ובחירת מיקום עריכתה בבית. פעלו להדרת המתנגדת מחייה, טענו נגדה כל השנים וזה מהווה את יסוד האי הוגנות. לא הוכח רצון חופשי של האם. היא לא סירבה לפשרה, המשיבים הכשילו את הפשרה. יש לקבל את ההתנגדות, לדחות את הבקשה לצו קיום צוואת המנוחה, ולחייב המשיבים בשכ"ט עו"ד.

תמצית טיעוני המשיבים (מבקשי הקיום)

4. **לטענת המשיבים**, 4 ילדי המנוחה ("המשיבים"), יש לדחות ההתנגדות. האם ערכה הצוואה מרצונה החופשי וללא התערבותם. לא הורשה לעוד ילדים, אוזכרו 4 מתוך 7 ילדים, הילדים הנוספים לא פועלים נגד הצוואה כי יודעים שזה רצון האם. דאגה בעיקר לבן עם הצרכים המיוחדים כפי שעשתה כל חייו וציוותה לו מגורים בדירת 30 מ"ר לכל ימיו, ביקשה להבטיח לו מגורים וטיפול. המשיב מסר שישתמש בכסף לתחזוקת הדירה וסיוע לאחים לפי רצון האם שסמכה עליו. הייתה עצמאית ומתפקדת צלולה ומודעת למעשיה, רואים במסמכים הרפואיים. לקחה רק תרופה לסכרת מרבית חייה, לא ידעו שחלתה כי הסתירה מהם ותיפקדה רגיל. ידעה מה רוצה ואיך להבטיח זאת. ערכה צוואה דומה בשנת 2005 וגם בה לא הורשה דבר למתנגדת. לא השפיעו עליה, רצונה הברור הובא בשתי הצוואות. הצוואה משקפת רצון האם, אין בה לקונה, זכות השימוש בדירה לבן שזקוק לכך והבעלות לבת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

פנתה בעצמה ובאופן עצמאי לעו"ד שערך עבורה צוואה קודמת, הכיר אותה והגיע לביתה כדי להחתימה. התרשם מצלילות ומודעות, רק הוא היה בחתימה. המתנגדת החתימה בעבר את אביהם על צוואה לפני מותו כשהיה לא כשיר, ומיררה את חיי האם כל השנים, בהתקפי זעם והתפרצויות. לקחה שיקים מהאם והשתמשה בהם, סיבכה אותה בחובות עתק והנושים הגיעו לבית האם והטילו עליה עיקולים, נאלצה להסדיר חובות המתנגדת שהתנערה מהם. האם נפגשה עימה מחוץ לבית כדי להימנע מפרובוקציות שיצרה, לא הזמינה האם לביתה, הייתה בנתק ממנה תקופות ארוכות, לא הייתה לצדה בשבועות האחרונים למרות שידעה על מחלתה ולא הגיעה ללוויה. כשניסו לסייע לה ניסתה לסכסך ביניהם.

5. **בסיכומים** חזרו על הטענות, והוסיפו שרק בשלב התצהירים הוסיפה טענה להשפעה בלתי הוגנת על המנוחה גם לצוואה משנת 2005, שאינה מתיישבת עם כך שאז נולדו ילדי המתנגדת וכל המשפחה סייעה לה. טענה לראשונה בסיכומים על מיקום עריכת הצוואה בבית וזו הרחבת חזית. מהתיעוד הרפואי עלה שהייתה צלולה, וכך התרשם גם עורך הצוואה. המתנגדת העידה שהאם נראתה בריאה לא ידעו שהיא חולה. לא הוכחה השפעה בלתי הוגנת, לא ביססה טענותיה, לא זימנה את עו"ד עורך הצוואה אף שהוא עד מרכזי בפרט שעה שמדובר בצוואה בפני נוטריון, זה לחובתה. אין לסכל רצון האם להבטיח מגוריו ושלומם של הבן, יש לקיים את רצונה. בצוואה לא נפל כל פגם. המתנגדת לא הרימה את נטל ההוכחה להשפעה בלתי הוגנת ולא עמדה במבחני הפסיקה. סירבה לכל הצעת פשרה שהוצעה לה והתעקשה לנהל ההליך עד תום, למרות שהובהר לה שאין בסיס וגם בצוואה קודמת היא לא יורשת. יש לדחות ההתנגדות ולחייב המתנגדת בהוצאות משפט משמעותיות ושכ"ט עו"ד.

דיון

רקע עובדתי

6. הגב' _____ ז"ל נפטרה ביום 11.2.2015. ("המנוחה", "האם") והותירה אחריו צוואה שנערכה בפני נוטריון ביום 11.6.2015 ("הצוואה").

7. בעת עריכת הצוואה המנוחה הייתה גרושה ולה 7 ילדים, אולם רק לחלקם הורתה מרכושה. היא ציוותה כי הדירה בה גרה ביחד עם הבן _____, תשמש למגוריו ועבורו עד אריכות ימיו. גם אם יהא צורך בעתיד להשכיר את הדירה, שכה"ד ישמש את הבן למדור חלופי, והילדים _____ ו _____ ידאגו לכך, בכספים _____ ישתמש בתבונה ויסייע למי מהילדים שיזדקק, הבעלות בדירה הוקנתה לבת _____ בכפוף לזכות המגורים ל _____.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

8. 4 ילדים ביקשו לקיים את הצוואה, אחת התנגדה. יתר הילדים לא הצטרפו להתנגדות ותמכו בקיום הצוואה.

9. במסגרת ההליך הובא שגם בצוואה קודמת שערכה המנוחה בשנת 2005, לא ציוותה דבר למתנגדת.

10. המתנגדת טענה כי ליתר הילדים או לחלקם הייתה השפעה בלתי הוגנת על המנוחה ולכן הדירה אותה מצוואתה.

11. המתנגדת לא זימנה לעדות את עורך הדין הנוטריון שערך את הצוואה ולא עתרה למינוי מומחה רפואי.

12. בית המשפט ניסה, מספר פעמים, להביא הצדדים להסכמה ולייתר עבורם את המשך ההתדיינות, ברם הדבר לא צלח. משכך נשמע הליך ההוכחות ולאחריו ניתנו הוראות להגשת הסיכומים.

המסגרת המשפטית

13. עקרון העל בדיני הירושה הינו כי יש לכבד את רצון המנוחה, על ידי קיום רצונה כפי שבא לידי ביטוי בצוואה. (ע"א 724/87 גולד נ' גולד, פ"ד מח(1) 22, 28 (1993); ע"א 1900/96 טלמצ'יו נ' האפוטרופוס הכללי, פ"ד נג(2) 817, 826 (1999)).

14. העקרון כי יש לכבד את רצונה של המנוחה, חל גם אם בחרה להדיר יורשים מצוואתה. (רע"א 5103/95 דשת נ' אליהו, פ"ד נג(3) 97, 109 (1999)). אין די בהעלאת חשש להשפעה בלתי הוגנת או העלאת סברות לעניין זה כדי להביא לבטלות הצוואה. (ע"מ (ת"א) 1100/05 פלוני נ' פלונית, ס' 11 (6.4.2009)).

15. טענות כנגד רצון המצווה כפי שנכתב בצוואה, ייבחנו בזהירות רבה, שהרי היא איננה בחיים על מנת להשיב לשאלות, ועל המתנגדת רובץ נטל השכנוע להוכחת טענותיה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

הצוואה

16. צוואה בפני רשות - סעיף 22 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 ("חוק הירושה") קובע את האפשרות לערוך צוואה בפני רשות. היא תעשה על ידי המצווה באמירת דברי הצוואה בעל פה (או בהבאתה בכתב) בפני הרשות – שופט, רשם, רשם לענייני ירושה (ס' 22 (א)), נקבע כי דין נוטריון כדין שופט לעניין זה (ס' 22(ז)).
17. דברי הצוואה כפי שנרשמו ייקראו בפני המצווה, שיצהיר שזו צוואתו, והרשות תאשר בחתימתה על פני הצוואה שנקראה ושהמצווה הצהיר כך (ס' 22 (ב)). הצוואה מהווה ראיה לכאורה שהמצווה עשה אותה ובמועד הנקוב בה.
18. צוואת המנוחה שנערכה ביום 11.6.2015 ("הצוואה" לעיל) הינה צוואה שנחתמה בפני עו"ד נוטריון שערך את הצוואה, וכך נוסחה :

צוואה

- הואיל ואין אדם יודע מידת ימיו ושנותיו, והואיל וחובה על מי שדואג ליומו האחרון, לסדר את ענייניו, ולכתוב את רצונו מה שיעשה ברכושו לאחר אריכות ימיו ושנותיו.
- לכן הח"מ _____ נושאת תעודת זהות מס' _____ מרח' .. _____, מצווה את רכושי המפורט להלן וזאת אני עושה ללא כל אונס, בלב שלם, ובלי פיתוי והשפעה ממי שהוא, ולאחר שחשבתי ונמלכתי בדעתי היטב.
1. זאת צוואתי האחרונה וכל צוואה הקודמת לה בזמן שנעשתה על ידי בין בעל פה ובין בכתב, בזמן מן הזמנים, בטלה ומבוטלת.
2. בראש וראשונה, אני מצווה לשלם מעזבוני את כל החובות שיגיעו ממני ואשר יהיו בלתי מסולקים עד ליום פטירתי וכן את כל ההוצאות הקשורות בפטירתי.
3. א. אני הח"מ הנני בעלת הדירה הנמצאת ברח' .. _____, הידועה כחלקה .. בגוש .. (להלן: "הדירה").
- את הדירה אני מצווה לבתי _____ נושאת תעודת זהות מס' _____ מרח' .. _____.
- ב. רצוני הוא, וכך אני מצווה, כי הדירה תשמש למגוריו של בני _____ נושא תעודת זהות מס' .., הגר עמי בדירה, כל ימי חייו ושנותיו, שיחיה ויאריך ימים.
4. לצורך קיום וביצוע תנאי זה, הרי אני ממנה את בני _____ נושא תעודת זהות מס' _____, ביחד עם בתי _____ נושאת תעודת זהות מס' .. להיות מבצעי הוראות צוואתי זו ומנהלי עזבוני בכל הקשור לטיפול בדירה ובבני _____ הנ"ל, ואני מצווה כי לא תעשה כל פעולה בדירה (שכירות או מכירה) ללא הסכמתם וחתימתם של _____ ו_____, הסכמה

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 שתינתן בכתב ומראש, והם יחליטו בדבר הצורך בהשכרת הדירה או במכירתה, אם
2 יתעורר הצורך בכך. הערה על הצורך בקבלת הסכמתם של _____, תרשם בלשכת
3 רשום המקרקעין, עם רשום צו קיום הצוואה. במקרה ואחד משניהם יפטר, חו"ח,
4 הרי ההסכמה תינתן ע"י הנותר בחיים. הערת האזהרה תתבטל ותמחק עם פטירתו
5 של _____, שיבדל"א.
6 5. לכן, אם בני _____ ירצה או יאלץ לעבור למקום מגורים אחר או למוסד כל שהוא,
7 אזי הדירה תושכר ודמי השכירות שיתקבלו עברה, וישמשו לצורך מימון תשלום
8 שכה"ד במקום המגורים האחר אליו יעבור _____.
9 6. כל התנאים הנ"ל יעמדו בתוקפם עד סוף ימי חייו של _____, שיחיה ויאריך
10 ימים, ויתבטלו וימחקו, כאמור, עם פטירתו.
11 7. את כספי, שיהיו לי, בעת פטירתו אני מצווה לבני: _____ נושא תעודת זהות
12 מס' .. מרח' .. _____. אני סומכת על בני _____ שישתמש בתבונה בכספים שציוויתי
13 לו, ובמידת הצורך יסייע, בכספים אלה, למי מילדי שיזדקק לעזרה כספית, והכול
14 לפי שיקול דעתו.
15 8. הנני קובעת במפורש כי אני רשאית בכל עת ובכל זמן שאמצא לנכון, לשנות או
16 לבטל צוואתי זו, בכל צורה שאמצא לנכון.
17 תאריך 11.6.15 _____ (חתימה)
18 (ראה: הצוואה בבקשת הקיום).
19
20 19. הוגש אישור עוה"ד הנוטריון שערך את הצוואה:
21
22 **"אישור עשיית צוואה לפי סעיף 22 לחוק הירושה..**
23 אני החתום מטה _____, נוטריון, מרח' ... מאשר כי ביום 11.6.2015 :-
24 1. ניצבה לפני גב' _____ (להלן "המצווה") שזהותה הוכחה לי על פי תעודת
25 זהות מספר ...
26 2. אמרה המצווה את דברי הצוואה שרשמתי..
27 3. השתכנעתי כי המצווה שומעת את השפה העברית שבה נרשמו דברי הצוואה.
28 4. קראתי בפני המצווה את דברי הצוואה כפי שרשמתי אותם כאמור והמצווה
29 הצהירה מרצונה החופשי כי זוהי צוואתה.
30 ולראיה באתי על החתום היום: 11.6.2015.
31 חתימת הנוטריון (_____) חותם הנוטריון (_____)".
32 (ראה אישור עשיית הצוואה, בבקשת הקיום).
33
34

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 16-05-14476 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 16-05-14441 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

טענה השפעה בלתי הוגנת

- 1
20. טענת המתנגדת הינה כי המשיבים השפיעו על המנוחה השפעה בלתי הוגנת, המשיבים הכחישו זאת.
21. סעיף 30(א) לחוק הירושה קובע כי "הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית - בטלה".
22. מדובר בטענה עובדתית אשר קיומה או העדרה נקבע בהתאם לעובדות המקרה, כאשר **נטל השכנוע מוטל על המתנגדת לקיום הצוואה**.
23. לא כל השפעה נחשבת להשפעה בלתי הוגנת. הכוונה להשפעה שאינה שגרתית, שיש בה מרכיב של אי-הגינות במושגים של מוסר אישי או חברתי. (ע"א 4902/91 **גודמן נ' ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות** פ"ד מט(2) 441 (1995); ע"א 5185/93 **היועץ המשפטי נ' מרום** פ"ד מט(1) 318, 331 (1995)).
24. תלות כשלעצמה, איננה מספיקה. יש ליתן דגש על אי הגינות בניצול התלות או החולשה של המצווה. (שוחט, פינברג ופלומין, **דיני ירושה ועיזבון**, מהדורה שביעית 2014, ע' 125).
25. נקבעו ארבעה רכיבים מצטברים להוכחתה - מצווה הנתון להשפעה, נהנה שהיתה לו אפשרות להפעיל השפעה בלתי הוגנת, שהיו לו אמצעים להפעילה, וצוואה הנחזית להיות תוצאה מכך. (ע"א 4902/91 **גודמן**, שם).
26. כמו כן נקבעו מבחנים המסייעים לבדיקה: תלות ועצמאות- האם היתה למנוח תלות בזוכה הצוואה עד כדי שלילת רצון חופשי (ע"א 423/75 **בן נון נ' ריכטר** פ"ד לא(1) 372 (1976)), תלות וסיוע- האם זוכה הצוואה היה היחיד שסייע למנוח בכל צרכיו או שהסתייע גם באחרים. (דנ"א 1516/95 **מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה**, נב(2) 813, 827 (1998)). וכן קשרי המנוח עם אחרים, נסיבות עריכת הצוואה, קבלת יעוץ משפטי עצמאי ועוד. (דנ"א 1516/95, שם).
- 27.
28. האם המנוחה היתה תלויה במשיבים באופן העונה על מבחני העזר שנקבעו בפסיקה?
- 29.
28. המתנגדת לא העלתה טענת התנגדות לפיה המנוחה לא הייתה כשירה רפואית או קוגניטיבית לעריכת הצוואה, אולם במסגרת טענת השפעה בלתי הוגנת טענה לעניין מצבה הרפואי.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

29. אלא שהמתנגדת לא הציגה כל מסמך, רפואי או אחר, המעלה שלילת רצון או מצב גופני או נפשי שיש בו להראות תלות מוחלטת או אף חלקית של המנוחה במשיבים.
30. ממסמכים רפואיים שצורפו על ידי המשיבים (נספח 3 לתצהיר המשיב 1), עולה כי בסמוך למועד עריכת הצוואה ולאחריו המנוחה הייתה צלולה, בעלת רצון ברור ומתפקדת. במסמך סיכום ביקור רפואי, במרכז הרפואי רבין בילינסון מיום 28.6.15 נכתב: "בת 83, **עצמאית וצלולה**", ובמסמך סיכום ביקור מיום 9.7.15 נכתב: "**היא צלולה בהכרה ומבינה**". נכתב שם כי המנוחה בחרה שלא לקבל טיפול רפואי מסויים, וזאת לאחר שהרופא התרשם כי היא מבינה היטב את משמעות הדבר ולאחר שהבינה את ההסברים. המסמכים הרפואיים וההתרשמות מהאם כצלולה עצמאית ומבינה, הם ממועדים מאוחרים למועד עריכת הצוואה, ונכתבו על ידי רופאים שונים (ד"ר _____, ד"ר _____). המתנגדת לא זימנה מי מהם לחקירה ומסקנתם לא נסתרה.
31. הבת _____, אשר איננה זוכה בצוואה, הצהירה שהאם הייתה חיונית ומתפקדת בתקופה זו ("אמא שלי היתה אישה עצמאית, חיונית ומתפקדת וזאת, עד לימיה האחרונים.. צלולה ומודעת למעשיה." תצהיר _____, ס' 8). כך גם כתב _____ בתצהירו, נחקר והשיב:
- "אמא ז"ל ביקשה ממני היא לא היתה אדם תלותית, היא היתה אישה חכמה, למרות שלא עבדה, אי אפשר לסובב אותה על אצבע, כמו שנטען פה...".
- (ע' 23 ש' 33-31).
- כך הצהירו המשיבים הנוספים, הדבר לא נסתר בחקירת מי מהם.
32. אף כאשר המתנגדת עצמה נשאלה על כך בחקירתה, השיבה שלא התכוונה לטעון שהאם לא הייתה כשירה, חרף הכתוב בתצהירה (ס' 29).
- "ת. אני לא יודעת מה קורה עם הדפוס ... בחיים לא אמרתי לא כשירה..
- ש. את אומרת שהיא כן היתה כשירה קוגניטיבית גם ב-2015, וגם ב-2005?
- ת. כן.. היא היתה שפויה מאוד."
- ע' 15 ש' 12-7)
33. כל הילדים הצהירו שלא ידעו על כך שהאם חלתה במועד בו ערכה את הצוואה, היא הסתירה זאת מהם.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 כך, בין היתר, תצהיר הבת ____ : "רק בתחילת יולי 2015.. כלומר, בדיעבד, ביוני 2015, כאשר
2 חתמה על צוואתה.. אף אחד מאתנו עוד טרם ידע כלל כי אמא חולה.." (ס' 16, 17 לתצהיר).
3 כך הבת ____ : "כלומר, בדיעבד, ביוני 2015 .. אף אחד מאתנו עוד טרם ידע כלל כי אמא חולה..
4 הדבר נתגלה לנו רק ביולי 2015" (ס' 14 לתצהירה). כך תצהירי הילדים הנוספים שהוגשו מטעם
5 המשיבים.
6
7 34. אף המתנגדת השיבה, שנפגשה עם האם בתקופה זו והיא נראתה בריאה. ("ת. כשראיתי את
8 אמא עד המפגש האחרון אמא נראתה בריאה יותר ממני." ע' 14 ש' 11-12).
9
10 35. אם כן לא הוכח מצב רפואי או נפשי השולל עריכת הצוואה מרצון חופשי.
11
12 36. כמו כן עלה מהעדויות כי המנוחה היתה בתקופת עריכת הצוואה עצמאית בפעולות היומיום
13 שלה. היא יצאה מהבית כרצונה, גם לפגישות עם המתנגדת, וכן המשיכה לארח בדירתה את
14 המשפחה, ולעמוד בקשר עם ילדיה. היא "המשיכה לתפקד כרגיל" (ס' 11 לתצהיר הבת ____ ,
15 שלא נסתר).
16
17 37. אף לא הוכח שהמנוחה היתה תלויה במשיבים באופן השולל את רצונה החופשי או שהייתה
18 מנותקת מהעולם. מספר ילדים הגיעו לבקרה בתדירות שונה (להלן) וסייעו לה, והיא עמדה
19 בקשר גם עימם וגם עם הסובבים אותה, לא הוכח שהייתה מבודדת.
20
21 38. המנוחה פנתה לעריכת הצוואה אצל אותו עו"ד שערכה אצלו צוואה קודמת, עו"ד ונוטריון ____
22 ____.
23 המנוחה הכירה את עורך הדין, לא הביאה עו"ד זר לביתה, אלא הוכח שעו"ד ונוטריון זה הוא
24 שערך עבורה צוואה קודמת בשנת 2005 (נספח 2 לתצהיר המשיב), וכן טיפל בעניינה בעבר לאחר
25 גירושה.
26 39. המתנגדת לא ביקשה לזמן את עוה"ד הנוטריון לעדות, על מנת שיעיד על נסיבות עריכת הצוואה
27 ורצון המנוחה. והרי יכולה הייתה בכך לנסות ולבסס עמדתה כי אין מדובר ברצון המנוחה
28 דווקא, ברם נמנעה מכך. הימנעות זו עומדת לחובתה.
29 בחקירתה, לא ידעה המתנגדת להסביר מדוע לא זימנה לעדות את עוה"ד הנוטריון שערך את
30 הצוואה. תחילה השיבה כי לא רצה לשוחח עימה, אולם לא הכחישה כי בפועל כלל לא הגישה
31 בקשה לזמנו לעדות (ע' 15 ש' 14-20).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

הימנעות בעל דין מלזמן לעדות מצהיר שלכאורה יכול לתמוך ולחזק טענותיו, פועלת לחובתו ומביאה למסקנה שאילו היה מעיד היה תומך בגרסת הצד שכנגד. (תא (מרכז) 10-01-2095 א.ל. (קטין) ואח' נ' היינץ רמדיה בע"מ, ע' 6 (24.8.11)).

40. לא נסתר כי המנוחה הייתה אישה עצמאית ומתפקדת, וכי הייתה בהכרה עד בסמוך לפטירתה, ובוודאי מספר חודשים קודם לפטירה ובעת עריכת הצוואה.

41. הבת _____, שאינה חלק מהמשיבים, וגם היא אינה זוכה בצוואה, תמכה בקיום הצוואה. היא הצהירה כיצד האם עצמה נפגשה עימה לאחר שערכה את הצוואה בשנת 2015, וסיפרה לה שערכה צוואה ועל תוכנה, וביקשה ממנה לכבד את רצונה בצוואתה.

"12. בסוף שנת 2015 היא ביקשה לשבת ולשוחח איתי. היא סיפרה לי שהיא ערכה צוואה וביקשה שלא אכעס עליה כי לא כללה אותי בה. היא אמרה לי שכתבה כך מאחר ולי יש בית בבעלותי, כאשר לאחותי _____ אין בית ואם בעלה ילך לעולמו בגלל מצבו הקשה ותאונת הדרכים שעבר, היא רוצה לתת לה את האפשרות לבוא ולגור בבית שלה. היא גם אמרה לי ש _____ יהיה אחראי על הכספים שהיא השאירה בבנק כדי שיעזור לכולנו.

13. ... היא אמרה לי שזה הרצון שלה. אני יודעת שזה היה הרצון שלה ויש בו הרבה הגיון. היא החליטה את זה לבד ואף אחד לא השפיע עליה. גם בשלב זה לא ראיתי את הצוואה."

(תצהיר הבת _____).

42. _____ נחקרה על תצהירה ועל שכתבה (ת. .. מה שכתבתי .. זה דבר שראיתי במו עיניי". ע' 21 ש' (5-6) ודבריה לא נסתרו.

43. מורכבות מערכת היחסים לאורך השנים.

מהמסכת העובדתית שהובאה במסגרת שמיעת העדויות, עולה כי בין המנוחה למתנגדת הייתה מערכת יחסים מורכבת מאד לאורך השנים. לעיתים היה נתק, לעיתים חודש הקשר. המתנגדת עצמה לא הכחישה זאת, אף כי ניסתה להמעיט ממשקל העניין ולתלות זאת במשיבים.

44. הבן _____ העיד כי האם העדיפה ש _____ (המתנגדת) לא תגיע לדירה, תמיד גרמה לחיכוכים ומריבות, נפגשה עימה לפעמים מחוץ לבית. (ע' 32 ש' 4-5). הוא לא מנע ממנה להגיע לדירה. ("יש. אז למה אמא מנעה מ _____ ? ת. היא אדם מבוגר, בוגר, וצלול וידע בדיוק מה טוב בשבילה... ידעה שיהיה חיכוכים.. אני יודע מה לי אמרה לי, שהיא מעדיפה שהיא לא תבוא לפה לבית..". ע' 31 ש' 22-32).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

45. הבת _____, נשאלה על מערכת היחסים בין האם למתנגדת, השיבה כי המתנגדת גרמה תמיד למריבות כשהגיעה ולכן האם העדיפה שלא תבוא לביתה ונפגשה עימה בחוץ, זו הייתה החלטה של האם.
- 1
2
3
4 "ת. אם הייתי יכולה לצטט את אמא בערבית כמו שהיא אמרה לי את זה, אמא אמרה
5 אני יודעת ש _____ היא בלתי נסבלת, אני לא רוצה שיהיו לי כל יום בלגנים ויכוחים,
6 אני רוצה אורח נעימה של משפחה. ... אמא זה הבית שלה? והיא קבעה היא החליטה
7 ואלה החוקים שלה."
8 (ע' 36 ש' 25-28, ע' 37 ש' 7-8).
- 9 46. הבת _____ העידה שהמתנגדת הייתה יוזמת מריבות (ע' 21, ש' 20-24). כך הצהירו והעידו גם
10 הילדים _____, _____, _____.
- 11 47. הבת _____ סיפרה כי האם לא סמכה על _____ שסיבכה אותה בחובות כספיים.
12 "ש. בסעיף 28 שאמא שלך לא סמכה על המתנגדת למה?
13 ת. היא לא סמכה עליה בגלל סיבכה אותה בהרבה חובות וגנבה ממנה כספים זה
14 סוף '87 זה היה, היה לה ריב גדול עם אמא שלי שאמא שלי אמרה לה אני רוצה
15 שתחזירי לי את הכסף ואני יודעת שרק את לקחת אותו..
16 ש. אמא אמרה לך שהיא לא סומכת עליה?
17 ת. היא אמרה לכולם..
18 (עדות הבת _____, ע' 29 ש' 21-26).
- 19 48. המתנגדת לא הכחישה סכסוך לאורך השנים, אולם ניסתה תחילה להמעיט ממשקל מערכת
20 היחסים הסבוכה שהייתה לה הן עם האם, והן עם יתר בני המשפחה המורחבת, אף שלא היתה
21 בקשר עם חלקם.
22
23 "ת. אני לא שייכת יותר למשפחה, נכון רבתי עם אבא, פתאום כולם נעלמו. לא
24 רבתי עם _____. אין לי שום קשר עם אף אחד מהאחים, _____ כועס עלי עוד
25 שהייתי בצוואה של אבא..
26 (עדות המתנגדת _____, ע' 13 ש' 10-11).
- 27
28 49. לא נסתר כי עם האם נפגשה לעיתים רחוקות וכן היו תקופות של נתק.
29 הסבר חלקי לכך ניתן במסמכים שצורפו לתצהירי המשיבים 1, 2, מהם עולה כי המתנגדת
30 הביאה לכך שהמנוחה נקלעה להליכי הוצאה לפועל בחובות לא לה, נוכח התנהלות כספית של
31 המתנגדת שנטען כי השתמשה בפנקס שיקים ע"ש האם ומסרה כתובתה בהליכי גבייה. (נספח
32 4 לתצהיר המשיב 1, נספח 1 לתצהיר המשיב 2).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

50. כך גם לא נסתר כי בשנת 2008 התנהל בין בני המשפחה הליך בבית המשפט לענייני משפחה במחוז ת"א, בעניין ירושת האב המנוח, במסגרת בקשת המתנגדת בה זכתה בחלק מעזבונו עם שני אחים נוספים. (תצהיר ____, נספחים 6,7,8).
51. הוכח שמערכת היחסים הייתה מורכבת שנים קודם לעריכת הצוואה, לא הובאה מערכת יחסים חמה או קרובה בין האם למתנגדת. נהפוך הוא, עלתה מערכת יחסים מסוכסכת, רבת מהמורות ומריבות לאורך שנים. לא הוכח כי הדבר היה בעיטיים של יתר האחים, או בסמוך לפטירה. כך היה עוד בחיי האם המנוחה, ולא נמצא כי הדבר חדש או מפתיע.
52. לא נסתר כי גם עם אחיה הייתה למתנגדת מערכת יחסים רצופת מריבות וסכסוכים, עם חלקם לא היתה בקשר (ע' 37, ש' 13-14). ברם הדבר איננו שולל את רצונה החופשי של האם כפי שהוכח ועולה ממסכת הראיות ולא הוכח כי נפגם או נשלל.
53. לא הוכחה תלות של האם עם ילדיה הזוכים בצוואה, באופן המקים השפעה בלתי הוגנת. המתנגדת טענה בתצהירה כי האם הייתה אישה תלוית, אולם כאשר נחקרה על כך, לא ידעה להציג ראיה לכך.
- ש. את אומרת אמא היתה תלוית, .. מה צירפת כדי להוכיח את הטענה הזאת..
ת. ..חברות באו וראו אותי שאני נפגשת עם אמא בגינה.
ש. חוץ מאנשים שראו אותך נפגשת עם אמא איזה הוכחות שהיא היתה תלוית?
ת. האמת שלי. היא אישה שלא עובדת. לא צריך בשביל זה להיות פסיכיאטר..
(ע' 13 ש' 29 - ע' 14 ש' 1).
54. עדה חיצונית שזומנה ע"י המתנגדת (גב' _____), מרבית תצהירה מה שסיפרו לה ולא מידיעה אישית (ע' 17, ש' 1-10), ובמה שמסרה מידיעה אישית אין די כדי לבסס טענות ההתנגדות.
55. עדה נוספת מטעם המתנגדת לא התייצבה לעדות לתמוך בגרסת המתנגדת, ותצהירה נמחק (ע' 16 לפרוטוקול).
56. צוואה קודמת של המנוחה משנת 2005 גם היא אינה מזכה את המתנגדת.
כעולה מנוסח צוואה קודמת שערכה המנוחה בשנת 2005 (נספח 2 לתצהיר המשיב 1), אשר אילו הייתה מתקבלת טענת המתנגדת כנגד הצוואה המאוחרת משנת 2015 (הצוואה נשוא ההליך כאן) הרי שהיא הצוואה הקודמת לה שיש לקיים - גם בה המנוחה לא ציוותה למתנגדת חלק מעזבונה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 בצוואה משנת 2005 קבעה המנוחה שהבן _____ יגור בדירה כל חייו, לאחר אריכות ימיו תהא
2 לנכד (בנו של _____), הכספים ל_____. קרי המתנגדת לא הופיעה כזוכה בצוואת האם גם בצוואה
3 שנערכה עשר שנים קודם לצוואה הנוכחית.
- 4 השינוי כי הדירה ל_____ (ולא לנכד) תוך ש_____ יעשה בה שימוש כל חייו, הוסבר על ידי
5 האחים בכך שבעלה של _____ נפצע בתאונת דרכים ולא הייתה לה דירה.
- 6 57. לדברי הבת _____ (שכאמור גם היא לא זוכה בצוואה) השינוי בנוסח הצוואה משנת 2005 נבע
7 מדאגת האם לילדים _____ (_____) ו _____ (_____) שהיו חסרי כל.
8 "ת. אני באתי להעיד על כך שאני רוצה שהצוואה של אמא שלי תמומש, אם הצוואה
9 של אמא שלי לא תמומש הבית יתפרק, _____ יהיה זרוק בחוץ _____ יש לו בעיות, _____
10 היא תהיה זרוקה, אין לה בית ו אין לה ילדים, בעלה חצי כבר מת חלילה, וכי למה לא
11 כולם מסודרים, כולם יש להם בית, ילדים, _____ אין לה כלום בחיים, אין לה אף אחד
12 היא תהיה עררית, _____ אין לו אנשים, הם לא מסוגלים לכלכל את עצמם". (ע' 19 ש'
13 1-5).
- 14
- 15 58. המתנגדת נשאלה על כך ולא ידעה להשיב לעניין זה. (ע' 14, ש' 21-25).
- 16
- 17 59. אם כן, גם אילו הייתה מתקבלת ההתנגדות, משמעות הדבר הינה קיום הצוואה משנת 2005
18 וגם בה המנוחה לא הורשה דבר למתנגדת.
- 19 60. הובאה מערכת יחסים טובה ומגוננת בין האם לבן _____ שנוקק לה, בהיותו בעל צרכים
20 מיוחדים עליהם לא חלק איש מהצדדים, ושגר עימה בדירה כל השנים. בהתאם הובטחו מגוריו
21 בדירה עד אריכות ימים, אם תושכר ישמש שכר הדירה עבורו למגורים במקום חלופי.
22
- 23 61. הובא כי מערכת היחסים של האם עם הבן _____, הייתה טובה וסמכה עליו. יחסיו עם האחים
24 טובים (ע' 22 ש' 34-ע' 23 ש' 1), אינו מבקש לעצמו דבר מהצוואה, את הכסף מייעד לעזרה לאחיו
25 ולתחזוקת הדירה (נמסר כי הדירה 30 מ"ר והכסף עשרות אלפי ₪), כפי הוראות האם
26 בצוואתה.
- 27 הוא ואחיו היו מגיעים לאם בשבתות, בכל פעם מישהו אחר או שניים. הבת _____ (_____) הגיעה
28 באופן קבוע כל יום, הוא _____ (_____) הגיע בשבת וכאשר יכול היה, _____ הגיעה פעם בשבוע, _____
29 הגיעה, _____ הגיע. (ע' 25 ש' 32-17).
- 30
- 31
- 32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 "ש. אמא שלך מינתה אותך בצוואה להיות אמון על הכספים למה היא סמכה עליך
2 תסביר לי?
3 ת. יש הרבה הסבר. פשוט מאוד אמא ידעה שעלי וגם על אחותי ____ אפשר לסמוך,
4 היא הטילה עלי תפקיד, אני בסך הכל בתפקיד, אני לא מקבל שום דבר מהצוואה, לא
5 רוצה שום מהצוואה, גם הצהרתי בפני בית המשפט שאין לי שום עניין בצוואה, זה רק
6 אני בתפקיד. .. אני אפילו מצהיר בפני בית המשפט שאני לא ייקח שקל לכיס, גם אם
7 יגיע לי שקל אני לא אקח. ... בהתאם מה שאמא ציוותה, לא מדובר בסכום גדול .. רוב
8 הכסף הוא לתחזוקה של הבית, הבית רעוע."
9 (ע' 24 ש' 28-31 ע' 25 ש' 1-7).

10
11 62. הבת ____ העידה כי ליתר האחים יש דירה או מסודרים, רק היא גרה בשכירות. (ע' 28 ש' 12-
12 15). אמא שלה דאגה לה בפרט לאחר תאונת דרכים של בעלה בשנת 2014. (ע' 26 ש' 30-34, ע'
13 27 ש' 1-3).

14
15 63. כאמור אף ילד נוסף לא התנגד לקיום הצוואה ולא הצטרף להתנגדות, גם אלה שלא אוזכרו
16 בצוואה, תמכו בקיומה. ____ הגישה תצהיר תמיכה בקיום הצוואה, ו ____ ביקש שלא להיות
17 מעורב בסכסוך (ע' 25 ש' 33-34), מערכת היחסים שלו עם האם הייתה טובה (ע' 28 ש' 12-15).

18
19 64. לסיכום מכל שהובא בראיות ומשמיעת העדויות, המתנגדת לא הרימה את הנטל להוכיח כי
20 המנוחה היתה תלויה במשיבים, או שהיתה מנותקת מאנשים נוספים באופן המביא לכך שנשלל
21 רצונה החופשי. נהפוך הוא, מהמצוי בתיק עולה דמות המנוחה כאישה עצמאית ובעלת רצון
22 ברור, שהמשיכה לתפקד ולהביע את רצונה עד ימיה האחרונים.
23 אף לא הוכח כי הייתה מבודדת מהעולם בחודש יוני 2015 מועד עריכת הצוואה, או תלויה
24 בלעדית במי מהמשיבים. המבחן של תלות ועצמאות הינו מבחן של מידה, והמנוחה לא היתה
25 תלויה במשיבים או במי מהם (בצוואה מספר זוכים), באופן המקים הנחה שנשלל רצונה
26 החופשי בעת עריכת הצוואה. אף לא נמצא כי האם המנוחה חששה מילדיה או מחלקם.
27

28 65. המתנגדת לא הרימה את נטל הוכחת הטענה להשפעה בלתי הוגנת, לא הובא כי נשלל רצונה
29 החופשי של המנוחה, רכיבי הטענה לא הוכחו, והיא נדחתה.
30
31
32
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

מעורבות בעריכת הצוואה

66. טענה נוספת שהעלתה המתנגדת בסיכומים הינה שהמשיבים היו מעורבים בעריכת הצוואה, המשיבים הכחישו זאת וכן טענו שמדובר בהרחבת חזית.

67. אכן אין להרחיב חזית מגדר המחלוקת כפי שהוצבה בכתבי הטענות. ברם מאחר וניתן לטעון כי הטענה עלתה בעקבות שמיעת ההליך, לא נמצא לייתר בה דיון לגופו.

68. סעיף 35 לחוק הירושה קובע: "הוראת-צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת-צוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה - בטלה."

69. סעיף 35 לחוק הירושה יוצא מנקודת הנחה כי במצב כזה הייתה השפעה בלתי הוגנת על המנוח, על כן נטתה הפסיקה לפרש את הסעיף באופן מצומצם.

70. הפסיקה קבעה כי המונח "ערך את הצוואה", מתייחס למי שעסק בניסוח או בכתיבת הצוואה. המדובר במבחן גמיש, בהתאם לנסיבות כל מקרה ובהתאם לשכל הישר. (ע"א 851/79 **בנדל נ' בנדל**, לה (3), 101 (1981); ע"א 1079/92 **גדליה נ' דאלי**, מז (5) 431 (1993); ע"א 5869/03 **חרמון נ' גולוב**, פ"ד נט (3) 1 (2004)). שיחות מקדימות, או שליחות מטעם המצווה לצורך עריכת הצוואה ואף למשרד עוה"ד, אינם מהווים מעורבות בעריכתה שמקימה השפעה בלתי הוגנת (ע"א 6496/98 **בוטו נ' בוטו** נד (1) 19 (2000)).

71. כשנהנית הביאה את המצווה לעו"ד שטיפל בעניינה בעבר וסייעה לו בפרטים, לא נקבע שלקחה חלק בעריכת הצוואה. (ע"א 2500/93 **שטיינר נ' המפעל לעזרה הדדית של עולי מרכז אירופה**, פ"ד נ (3), 338 (1996)), וכך כשנהנה הזמין את עוה"ד שערך את הצוואה ואף שילם את שכר טרחתו (ע"א 760/86 **רוזן נ' שולמן**, פ"ד מג (3) 586), או הביא עד (ע"א 6496/98 **בוטו**, לעיל). כאשר המצווה היה כשיר וידע טיבה של צוואה, הפסיקה לא מצאה בכך עדות למעורבות נהנה מצוואה בעריכתה.

72. כל עוד המצווה הוא שקובע תוכן הצוואה, נפגש עם עוה"ד ומוסר לו את הוראותיו, אין בכל אלה נטילת חלק פסול בעריכת הצוואה. (ע"א 7506/95 **שוורץ נ' בית אולפנא בית אהרון וישראל**, נד (2), 215 (2000)). המבחן הינו מבחן השכל הישר, וכל מקרה יבדק בהתאם לנסיבותיו. (ע"א 5869/03 **חרמון**, לעיל).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

73. המתנגדת נמנעה מלזמן לעדות את עוה"ד הנוטריון שערך את הצוואה – כאמור עורך הדין לא
זומן לעדות ע"י המתנגדת, חרף תפקידו המרכזי ויכולתו להעיד מידיעה אישית על עריכת
הצוואה.

כאשר נמנעים מלהעיד עד רלבנטי, מעלה הדבר הנחה כי אילו היה נשמע היה תומך בגרסת הצד
שכנגד. (ע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' גרשון הובלות בע"מ, פ"ד סא (3) 18 (2006)).

74. הבת _____, שהגיעה לאם בקביעות, סיפרה כי יום אחד הגיע עו"ד _____ לאחר שהאם הזמינה
אותו, וישב עם האם ביחידות. היא לא נכנסה עימם לחדר, ולא הכירה אותו. אחר כך הגיע _____
וישב עם _____, לא נכנס לחדר. לאחר שעוה"ד הלך, הסבירה להם האם שביקשה מעוה"ד לבוא
ולהכין עבורה צוואה.

י"ש. את מספרת שעו"ד _____ בסעיף 21-22 שעו"ד יושב ביחידות עם אמא וחתמה על
מסמכים, מאיפה אמא הכירה את עו"ד _____?

ת. אני לא יודעת ממתי היא הכירה אותו אני ראיתי אותו בשנת 2015.
ש. אצלה בבית?

ת. אצלה בבית זה היה ביוני.

ש. שכתבה את הצוואה?

ת. אני לא יודעת שהוא בא, הוא הציג את עצמו כעו"ד.

ש. הוא לא ביקש ממך לצאת מהבית?

ת. לא ישבתי איתם, ישבתי בחדר.

ש. מי היה עוד בבית?

ת. _____ אחר כך הגיע, שגם הוא ישב איתי, רק אחרי שהעו"ד הלך התחלנו לשאול
את אמא למה הוא בא? היא אמרה בגלל היא התקשרה אליו כי לא יכולה לבוא
למשרד והזמינה אותו הוא כבר הכין את הצוואה השנייה וזהו. אמרתי היא לא
רוצה להגיד, אז לא שאלתי שאלות.

ש. לא מסרה לכם את הצוואה?

ת. לא. לא ראיתי את הצוואה."

(ע' 28 ש' 34-29, ע' 29 ש' 8-1)

75. הבת _____, העידה שלא ראתה את עורך הדין ולא מכירה אותו, לא נכחה בפגישה עימו.

י"ש. ידעת שאמא כתבה צוואה ב-2005?

ת. ידעתי באותו יום שאחותי _____ ו _____ אני הגעתי קצת יותר מאוחר באותו יום,
זה היה ביולי נדמה לי והם סיפרו לי שהגיע עו"ד, דיבר עם אמא בחדר, והחתים
אותה על צוואה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 ש. אמרו לך מה כתוב בצוואה?
2 ת. הם בעצמם לא ראו את הצוואה. אבל ידעתי את התוכן באופן כללי...
3 ש. כשהגעת העו"ד כבר לא היה?
4 ת. אני לא ראיתי אותו. אני לא מכירה לא את שמו ולא את פניו, מעולם
5 לא ראיתי אותו, ולא נכחתי באף פגישה.
6 (ע' 35 ש' 27-31, ע' 36 ש' 6-8).
7
8 76. הבן _____ העיד שלא היה בבית בעת עריכת הצוואה (ע' 32, ש' 24-28) לא ידע על הצוואה ולא
9 על תוכנה.
10 י"ש. אתה ידעת שאמא כתבה צוואות?
11 ת. לא. לא הראשונה וגם לא השנייה.
12 ...
13 ש. עד בעצם עד שבעצם היא נפטרה או שבועיים?
14 ת. אחרי שהיא נפטרה ידעתי מה תוכן הצוואה."
15 (ע' 32 ש' 18-19, 32-34)
16
17 77. הבן _____ הצהיר והעיד כי בחודש יוני 2015, כשהאם חתמה על הצוואה, הוא ואחיו לא ידעו
18 שהיא חולה, ולא ידעו שהיא מזמינה עו"ד כדי לשנות מספר דברים בנוסח צוואתה הקודמת
19 שערכה אצל אותו עו"ד בשנת 2005. _____ עצמו לא ישב איתם בחדר. רק בחודש יולי נודע לו
20 שהיא חולה. (ס' 24, 25 לתצהירו).
21
22 78. הטענה לעניין "מיקום" עריכת הצוואה שנחתמה בבית המנוחה ולא במשרד עו"ד כפי הצוואה
23 משנת 2005, מעבר לכך שהועלתה באיחור, הרי שגם לגוף הטענה, לא נמצא בכך פסול.
24 אין איסור על עריכת צוואה בבית המצווה, המדובר באותו עו"ד שהכירה מעריכת הצוואה
25 בפעם הקודמת, שהגיע לביתה, ולא נסתר כי לא ישבו עימו אנשים נוספים. לא הוכח אחרת,
26 ועוה"ד עצמו לא זומן לעדות ע"י המתנגדת, מסיבותיה שלה, וכאשר נטל ההוכחה עליה.
27
28 79. לסיכום נקודה זו, לא הוכח כי למשיבים או מי מהם הייתה מעורבות פסולה בעריכת הצוואה
29 ולא הובאה לכך ראיה. הטענה נדחת.
30
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

80. נקבע בפסיקה כי בית המשפט לא ישים את שיקול דעתו תחת שיקול דעת המנוחה כדי לבחון את רצונה בהוראות הצוואה שערכה, כאשר לא הוכח שלא הייתה כשירה או שהופעלה עליה השפעה בלתי הוגנת. רשאי המצווה שלא לציין מי מילדיו בצוואתו מבלי שבית המשפט יקבע כי הדבר אינו תקין.
81. בעניינה של המנוחה כאן, אף לא נמצא שהוראות הצוואה אינן תואמות את רצונה של המנוחה או את התנהלותה עם ילדיה לאורך השנים, כל אחד לפי אופיו ודרכו.
- הוכח שהבן _____, בעל צרכים מיוחדים, הוא הבן שגר עם האם באותה דירה קטנה לאורך כל השנים, האם דאגה לו והיה יקר לליבה. לא נמצא כי הקביעה בצוואה לאפשר לו מגורים בדירה עד סוף ימיו בנסיבות העניין מעידה על השפעה בלתי הוגנת, אלא מהווה המשך להתנהלות האם עימו במהלך חייהם. אף לא הוכחה מעורבות פסולה של הבת _____ שהדירה תעבור לבעלותה בכפוף למגורי הבן _____. כך גם הוכח שהאם סמכה על בנה _____ כי יעשה שימוש מושכל בכספים שהותירה, כך כתבה גם בצוואה קודמת, ביחד עם הבת _____.
82. כך גם הוראות הצוואה אשר זיכו חלק מהילדים, לא חריגו רק את המתנגדת אלא שני ילדים נוספים. המתנגדת לא דייקה בטענתה שהיא היחידה שלא נזכרת בצוואה (ס' 3 לתצהירה), שכן לא נזכרים בה 3 ילדים: המתנגדת _____, _____, ו_____. כשנחקרה על כך אישרה ששני אחים נוספים אינם מופיעים בצוואה. ("ש. מי לא רשום? ת. _____ ו_____. "ע' 13 ש' 7-8).
- המנוחה ציוותה את רכושה לא רק לזוכה אחד מסוים אלא למספר זוכים, ולא זיכתה מספר ילדים (ולא רק ילדה אחת). לא נמצא בכך פסול.
83. הוכח כי מערכת יחסיה של המנוחה עם המתנגדת הייתה סבוכה ומורכבת, ולא נמצא כי נסתר רצונה החופשי של המנוחה בהוראות הצוואה.
- סיכום**
84. לאחר עיון בצוואה שמיעת העדויות ובירור הטענות לעיל, המתנגדת לא הרימה את נטל הוכחת טענות ההתנגדות להשפעה בלתי הוגנת או למעורבות פסולה, והן נדחות. לא נסתר כי הצוואה נחתמה ע"י המנוחה ומרצונה החופשי, ויש לכבד רצונה זה. ההתנגדות לקיים את הצוואה - נדחית. הבקשה לצו קיום צוואת המנוחה - מתקבלת. צו קיום צוואת המנוחה יחתם במסמך נפרד.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 14476-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 14441-05-16 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

85. במסגרת הניסיונות לייתר המשך ההתדיינות, המתנגדת סירבה להצעות פשרה של המשיבים.
(י"ב"כ המתנגדת: הסברתי למרשתי את הדברים. היא יודעת גם מה המשמעות אבל זה רצונה").
עי' 12 ש' 24).

86. נוכח התוצאה המתנגדת תישא בהוצאות המשיבים ובשכ"ט עו"ד בסך 15,000 ש"ח.
סכום שלא ישולם ישא הפרשי הצמדה וריבית עד לפירעון בפועל.

87. המזכירות תשלח פסק הדין לצדדים, ותסגור התיקים.

ניתן לפרסום ללא שמות וללא פרטים מזהים של הצדדים.

ניתן היום, י"א ניסן תש"פ, 05 אפריל 2020, בהעדר הצדדים.

א.א. 16/4 תב"כ

אילת גולן-תבורי, שופטת